

VAPAAEHTOISTEN ILMASTOTEKOJEN EDISTÄMINEN ILMASTOYKSIKÖILLÄ

Opas vapaaehtoisten hiilimarkkinoiden hyviin käytäntöihin

Anna Laine, Johtava asiantuntija, Gaia Consulting Oy

Ilmastoyksiköiden tuottaminen ja niiden käyttöön liittyvät ilmastoväittämät ovat kasvussa

OPPAASSA KÄYDÄÄN LÄPI HYVÄT KÄYTÄNNÖT TUOTTAJILLE, VÄITTÄMIEN ESITTÄJILLE JA NIIDEN KOOSTE KULUTTAJILLE.

Koottu asiaan **koskevaa EU-säätelyä ja kansainvälisiä ohjeistuksia**, ja miten näitä voidaan soveltaa Suomessa.

Tärkeässä osassa **keskeiset käsitteet**, joilla luodaan yhteistä kieltä Suomen toimijoille yksiköihin ja ilmastoväittämiin liittyen.

Pyrkii **vähentämään epävarmuutta** ilmastoyksiköiden tuottamiseen ja niihin perustuvien ilmastoväittämiin liittyen.

Monet ilmastoteot edistävät ilmastotavoitteiden saavuttamista, vaikka ne kaikilta osin eivät täytäkään ilmastoyksiköiden minimikriteerejä. Ilmastotekoja voi, ja on tarpeen tukea myös muilla tavoin.

OPAS KESKITTYY ILMASTOYKSIKÖIDEN TUOTTAMISEEN JA KÄYTTÖÖN

Hillintätoimi

engl. mitigation activity

Hillintätulos

engl. mitigation outcome

Sertifiointiohjelma

engl. carbon crediting programme

Yksiköiden
minimikriteerit

Ilmastoyksikkö

engl. carbon credit

Keskeisiä käsitteitä (1/3)

Hillintätoimi

engl. mitigation activity

Toimenpide, joka vähentää päästöjä tai lisää poistoja (eli tuottaa hillintätuloksia)

Hillintätulos

engl. mitigation outcome

Kasvihuonekaasujen päästöjen vähennys tai poistojen lisäys

Minimikriteerit

1. Lisäisyys
2. Vankka perusura
3. Vankka laskentamenetelmä
4. Seuranta ja raportointi
5. Pysyvyys
6. Hiilivuodonvälttäminen
7. Aitous, riippumaton todentaminen ja sertifiointi
8. Kaksoislaskennan välttäminen
9. Merkittävän haitan välttäminen

Sertifiointiohjelma

engl. carbon crediting programme

Ohjelma ilmastoyksiköiden minimikriteerien täyttymisen arvioimiseksi

Ilmastoyksikkö

engl. carbon credit

Sertifiointiohjelman myöntämä yksikkö kriteerit täyttävälle hillintätuloksille (1 tCO₂e)

Keskeisiä käsitteitä (2/3)

Vapaaehtoinen ilmastoteko

engl. voluntary mitigation action

Mitä: Ilmastonmuutoksen hillinnän tukeminen organisaation arvoketjun ulkopuolella
engl. supporting beyond-value-chain mitigation

Miten: Yksiköiden vapaaehtoinen käyttö
engl. voluntary use of carbon credits

Yksiköiden vapaaehtoinen osto ja mitätöinti

Tässä raportissa esitetyt hyvät käytännöt **keskittyvät sertifioituihin ilmastoyksiköihin** keinona tukea vapaaehtoisia ilmastotekoja.

Ilmastotekoja voi, ja on tarpeen tukea **myös muilla tavoin**, esimerkiksi rahoittamalla lyhytkestoisia, vaikeasti mitattavia tai vasta tulevaisuudessa tapahtuvia päästövähennyksiä tai hiilenpoistoja sekä ilmastotekoja vauhdittavaa tutkimus- ja kehitystyötä.

Ne voivat edistää ilmastotavoitteiden saavuttamista, vaikka ne kaikilta osin eivät täytäkään ilmastoyksiköiden minimikriteerejä.

Keskeisiä käsitteitä (3/3)

Ilmastoyksiköiden vapaaehtoiseen käyttöön liittyvät väittämät

engl. claims relating to the voluntary use of carbon credits

Väittämä toimijan/tuotteen ja vapaaehtoisesti käytettyjen yksiköiden yhteisvaikutuksesta ilmastoon

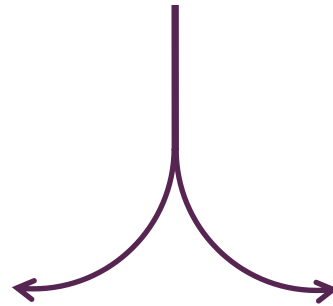
Kumoutumisväittävä

engl. offsetting claim

Tietyn kohteen (esim. toimijan/tuotteen) päästöjen ilmastovaikutuksen kumoaminen

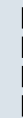
Perustuu nykyiset ilmastotavoitteet ylittäviin hillintätuloksiin

Kansallinen ilmastotukiväittävä

engl. contribution/impact/climate finance claim

Kansallisten ilmastotavoitteiden täyttymisen edistäminen

Perustuu tavoitteisiin laskettaviin hillintätuloksiin

Hyvät käytännöt yksiköiden tuottajille

Hillintätulosten minimikriteerit

1. Lisäisyys
2. Vankka perusura
3. Vankka laskentamenetelmä
4. Seuranta ja raportointi
5. Pysyvyys
6. Hiilivuodon välttäminen
7. Aitous, riippumaton todentaminen ja sertifiointi
8. Kaksoislaskennan välttäminen
9. Merkittävän haitan välttäminen (DNSH-periaate)

+ Lisäksi joissain sertifiointiohjelmissä kriteerinä on kestävän kehityksen edistäminen myös muilla osaluilla kuin ilmastomuutoksen hillinnässä.

Kaikista yhdeksästä minimikriteeristä löytyy oppaasta seuraavat tiedot

- Lyhyt kuvaus kriteerin sisällöstä ja tarkoituksesta

- Asiaan liittyvä EU-säätely,
erityisesti EU:n hiilipointojen sertifiointiehdotus

- Hyvät käytännöt kansainvälisistä ohjeistuksista

- Tulkintaohjeita kansainvälisiin ohjeistuksiin

Hillintätulosten minimikriteerit

Lisäisyys

EU- sääntelyssä

- Lisäisyys on yksi EU:n hiilenpoistojen sertifiointiehdotuksen minimikriteereistä.
- Ehdotuksen mukaan hillintätoimi on lisäinen, jos se:
 - ylittää kansallisen ja unionin lainsäädännön vaatimukset; ja
 - tapahtuu sertifiointin kannustavan vaikutuksen vuoksi.
- Huom: Sertifioidut hiilenpoistot voisivat kontribuoida myös valmisteilla olevan ennallistamislainsäädännön tavoitteisiin.

Hyvät käytännöt kv-ohjeissa

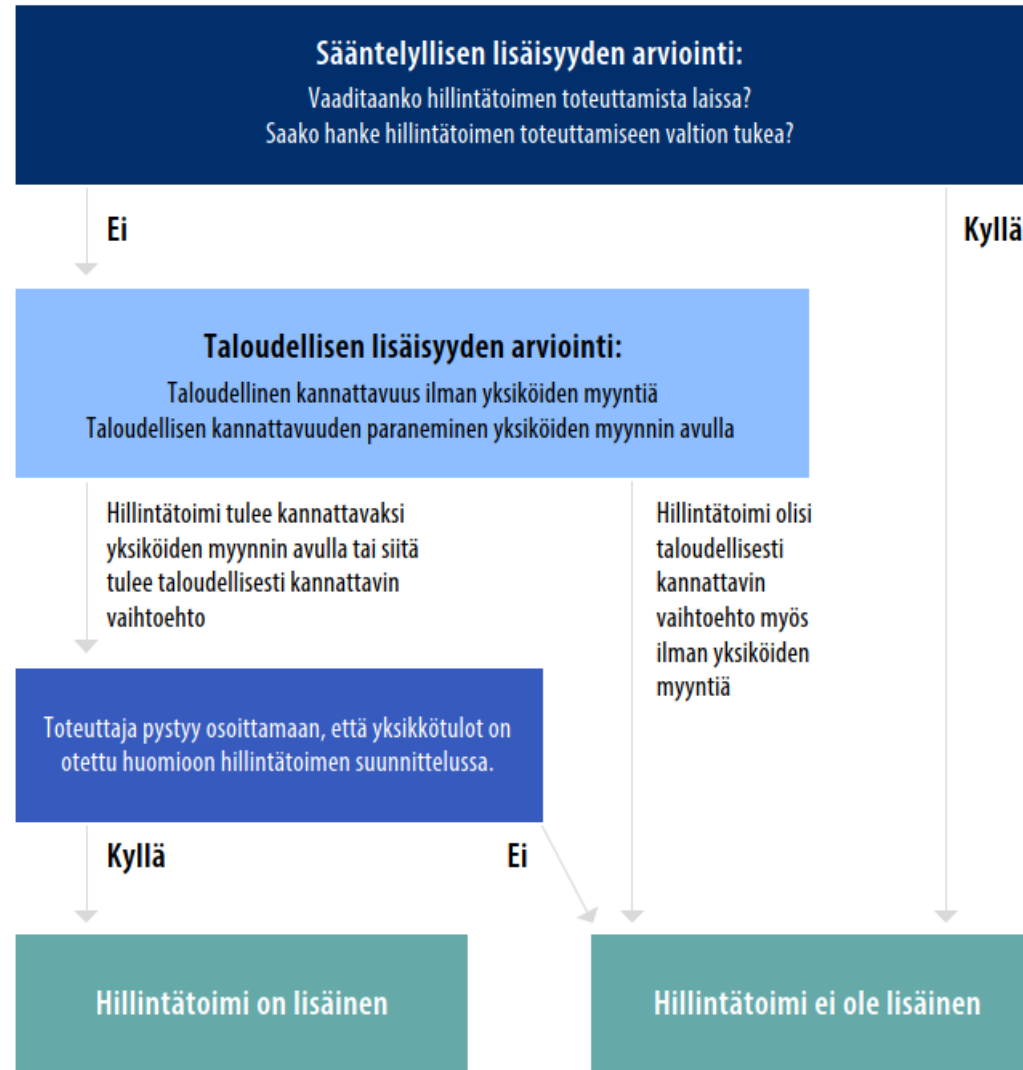
- Lisäisyys osoitetaan ja arvioidaan yleensä jokaisen hillintätoimen osalta erikseen tietyn hyvityskauden ajaksi.
- Vain perusuran ylittävät hillintätulokset lasketaan lisäisiksi.
- Laissa vaaditut tai politiikkatoimien tuottamat/kannustamat hillintätoimet eivät ole lisäisiä.
 - Mikäli laki muuttuu hillintätoimen toteutuksen aikana niin, että kyseinen hillintätoimi tulee vaatimukseksi, hillintätoimi lakkaa olemasta lisäinen.
- Ilmastoyksiköiden tuleva myynti tulee olla huomioitu ja dokumentoitu ennen hillintätoimen toteutuksen käynnistämistä.
- Taloudellisen houkuttelevuuden arvioinniksi tulisi tehdä kannattavuuslaskelmat yksikkötulojen kanssa ja ilman.

Lisäisyydellä on kaksi ulottuvuutta: taloudellinen ja sääntelyllinen

Lisäisyys on keskeinen minimikriteeri siksi, ettei vapaaehtoisilla ilmastotoeilla tueta sellaista hillintätoimea, joka tapahtuisi jo muutenkin, esimerkiksi lain vaatimuksena tai taloudellisesti kannattavasti.

Vaativalla hillintätoimilta lisäisyyttä ne kohdistuvat sellaisiin toimenpiteisiin, jotka tarvitsevat ilmastoyksiköiden myynnin kautta saatavaa lisätukea toteutuakseen, jolloin saadaan aikaan lisää ilmastomuutoksen hillintää.

Päätöspuukuva lisäisyyden osoittamisesta

Hillintätulosten minimikriteerit

Vankka perusura

EU-sääntelyssä

- Perusuran määrittäminen on yksi komission ehdottamista minimikriteereistä sertifioituille hiilenpoistoille.
- Perusura voidaan määrittellä kahdella tavalla:
 1. Standardoitu perusura (EU:n suosittama tapa)
 2. Hillintätoimikohtainen perusura.
- Perusura tulee päivittää aika ajoin heijastamaan sosiaalista, taloudellista, ympäristöllistä ja teknologista kehitystä.

Hyvät käytännöt kv-ohjeissa

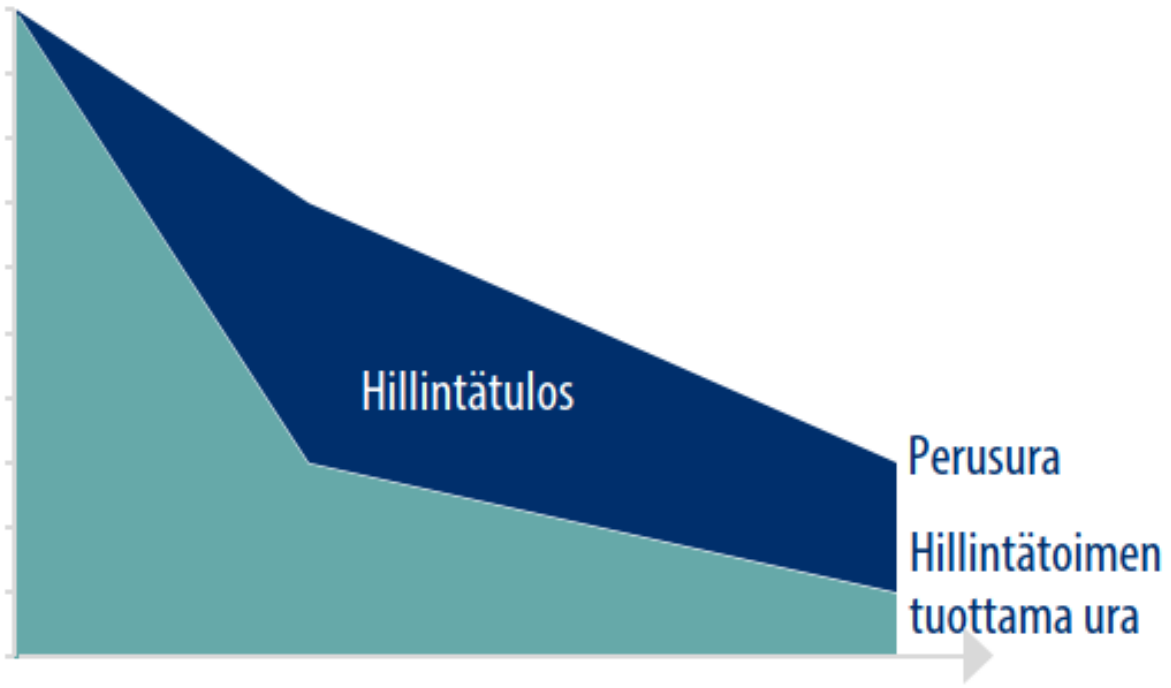
- Perusuran epävarmuudet on arvioitava ja raportoitava.
- Perusuran määrittämisessä on huomioitava mm. seuraavat tekijät:
 - Perusuran konservatiivisuus, epävarmuudet huomioiden
 - Edustaako perusura parasta saatavilla olevaa teknologiaa (BAT)
 - Perusura on olemassa olevan politiikan ja lain mukainen
 - Perusuraa ei yliarvioida (huomioidaan vääristyneet kannustimet asettaa perusura todellisuutta korkeammalle tasolle)
 - Perusuran päivittämisen tarve, esim. politiikan muuttuessa.

Perusura edustaa päästökenaariota ilman kyseisen hillintätoimen toteutumista.

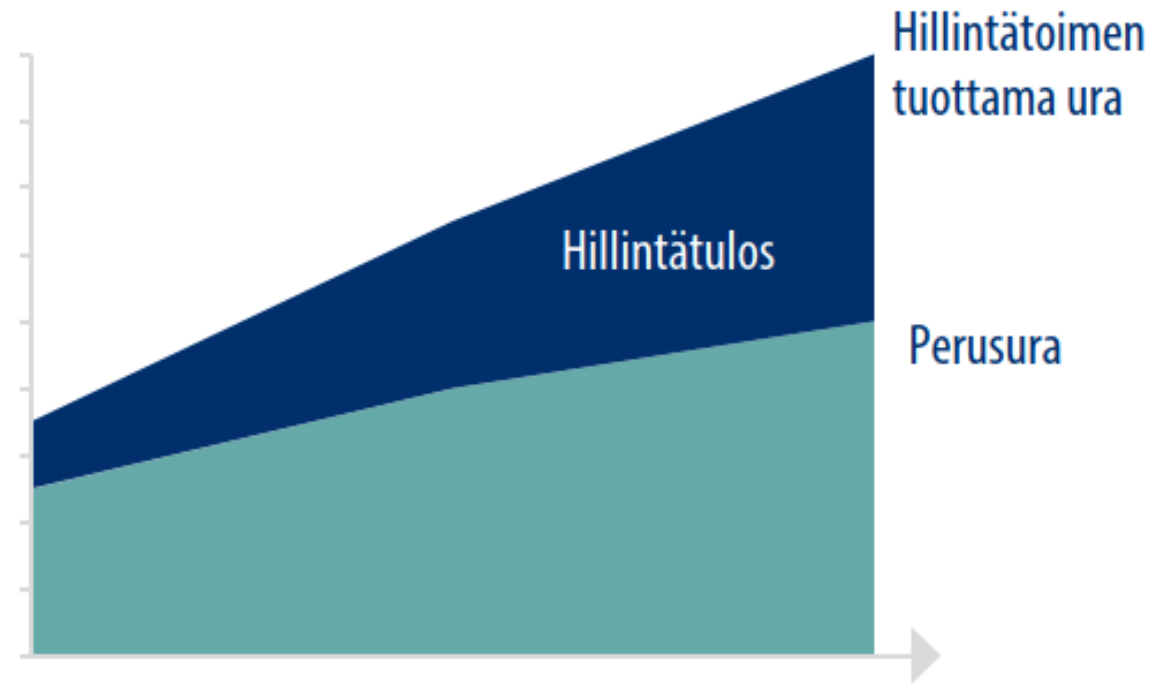
Vapaaehtoisten ilmastotekojen tuottama hillintätulos lasketaan suhteessa perusuraan, joka on laskennallinen arvio päästöjen tai hiilenpoistojen kehityksestä ilman hillintätoimen toteutusta.

Vankan perusuran asettaminen edellyttää nykyisten ja suunnitteilla olevien politiikkatoimien (esimerkiksi metsitys- ja lannoitustuet) ja tavoitteiden huomioimista sekä oletusten konservatiivisuutta.

Perusuran havainnollistus eri tyyppisissä hillintätoimissa

Päästöjä vähentävä hillintätoimi

Hiilen poistoa lisäävä hillintätoimi

Hillintätulosten minimikriteerit

Vankka laskentamenetelmä

EU-sääntelyssä

- Hiilenpoistot on laskettava asianmukaisella, tarkalla, täydellisellä, johdonmukaisella ja vertailukelpoisella tavalla.
- Komissio ehdottaa, että sertifioituihin hiilenpoistoihin sovellettaisiin ainoastaan komission kehittämiä tai hyväksymiä laskentamenetelmiä.
- Komissio esittää, ettei mahdollisia hillintätoimen tuottamia päästövähennyksiä sertifioida eikä lasketa mukaan nettohyötyyn, vaan ne voidaan esittää toimen oheishyötyinä.

Hyvät käytännöt kv-ohjeissa

- Laskentamenetelmien tulee sisältää seuraavat elementit:
 - Soveltamis- tai kelpoisuuskriteerit hillintätoimille
 - Hillintätoimen rajojen (project boundary) määrittäminen
 - Lisäisyyden määrittäminen
 - Perusuran määrittäminen
 - Päästövähennysten tai poistojen lisäysten kvantifointi
 - Seurantakäytännöt
- Hillintätuloksen laskennassa tulee huomioida hillintätoimen tuottamisesta syntyvät suorat ja epäsuorat päästöt, sekä mahdollisen hiilivuodon suuruus ja vähentää hiilivuoto hillintätuloksen määrästä.

Sertifiointiohjelmat hyväksyvät laskentamenetelmiä

Päästövähennemien ja poistojen laskentaan tulee käyttää soveltuvia ja tunnustettuja laskenta-menetelmiä, esimerkiksi kansainvälisten tai kansallisten sertifiointiohjelmien puitteissa kehitettyjä ja hyväksytyjä menetelmiä.

Laskentamenetelmiä löytyy esim. seuraavista ohjelmista (uuden voi myös itse kehittää ja hyväksyttää):

- Gold Standard for Global Goals
- Verified Carbon Standard
- CDM (tarkista soveltuvuus)
- Puro.earth
- Tuleva Pariisin Artikla 6.4

Hillintätulosten minimikriteerit

Seuranta ja raportointi

EU-sääntelyssä

- Komission hiilenpoistojen sertifiointia koskevan asetusehdotuksen mukaan hillintätoimea ja sen hiilenpoistoja ja päästöjä tulee seurata ja raportoida tarkasti, käyttäen parhaita käytettävissä olevia Euroopan Unionin ohjelmien alla kehitettyjä seurantajärjestelmiä ja hyödyntäen LULUCF-asetuksen käytäntöjä maankäyttösektorin poistojen seurannassa.

Hyvät käytännöt kv-ohjeissa

- Keskeisten tietojen hillintätoimesta tulee olla julkisesti saatavilla, mukaan lukien seuranta- ja todentamisraportit. Seurantaraportin tulee sisältää mm. toistettavissa ja todennettavissa olevat päästövähennysten ja/tai poistojen laskelmat ja niihin liittyvät parametrit.
- Mittausten, näytteenoton, kolmansilta osapuolilta saatujen tietojen (esim. tutkimukset, tilastot, satelliittitiedot) tai oletusarvojen käyttöön liittyvien lähestymistapojen tulee olla soveltuvia, vankkoja, tieteellisesti perusteltuja ja tilastollisesti edustavia.

Läpinäkyvyys on keskeistä hillintätulosten luotettavuuden edistämiseksi

Hillintätulosta tulee seurata valitun laskentamenetelmän mukaisesti ja seurantatulokset tulee raportoida läpinäkyvästi ja valitun laskentamenetelmän mukaisesti seurantaraporttiin.

Seurantatulosten ja seurantaraportin tulee olla todennettavissa ja hillintätulosten ja perusuran laskennan tarkistettavissa riippumattoman todentajan toimesta.

Hillintätulosten minimikriteerit

Pysyvyys

EU-sääntelyssä

- Komission hiilenpoistojen sertifiointia koskeva asetusehdotus sisältää kriteerin pysyvyydestä eli pitkän aikavälin varastoinnista.
- Sertifioitujen hiilenpoistojen voimassaolon tulisi riippua varastoinnin odotetusta kestosta ja tiettyyn hiilenpoistotoimeen liittyvistä erilaisista vapautumisriskeistä.
- Maankäyttösektorin hillintätulosten pysyvyyseriskin hallitsemiseksi olisi lisäksi otettava käyttöön asianmukaiset mekanismit mahdollisen hiilen vapautumisen käsittelemiseksi.

Hyvät käytännöt kv-ohjeissa

- Hyvien käytäntöjen mukaan hillintätuloksen tulisi olla mahdollisimman pysyvä, mahdollisia pysyvyyseriskejä tulisi seurata ja hallita ja mahdolliset hiilivarastojen vapautumiset tasata täysimääräisesti. Parhaiden käytäntöjen mukaan pysyvyyden tulisi olla yli 100 vuotta.
- Hillintätoimen kehittäjän tulee toimea suunnitellessaan arvioida sen tuottamien hillintätulosten pysyvyys ja niiden peruuntumisen riskit (sekä ihmistoiminnasta johtuvat riskit että luonnontuhojen aiheuttamat riskit).
- Sertifiointiohjelmien puitteissa on kehitetty erilaisia keinoja hallita maankäyttösektorin hillintätulosten pysyvyyseriskiiä, kuten puskurit, vahingonkorvausvelvollisuudet ja väliaikaiset yksiköt.

Käytettävä sertifiointiohjelma määrää pysyvyyden minimikeston kullekin hillintätoimityypille

Ilmastoyksiköiden perustana olevien hillintätulosten tulisi olla lähtökohtaisesti pysyviä, jotta niistä on aidosti hyötyä ilmastonmuutoksen hillinnässä.

Mahdollisia pysyvyyseriskejä tulisi seurata ja hallita, ja mahdolliset hiilivarastojen vapautumiset ilmakehään tulisi korvata täysimääräisesti soveltuvalla korvausjärjestelmällä.

Hillintätulosten minimikriteerit

Hiilivuodon välttäminen

EU-sääntelyssä

- Komission hiilenpoistojen sertifiointia koskevan asetusehdotuksen mukaan hiilivuoto tulee huomioida hillintätuloksen laskennassa maankäyttösektorin hillintätoimissa (ns. hiiliviljely).
- Ajatuksena on, että komissio kehittää tulevana vuosina menetelmiä, jotka sisältänevät tarkempia ohjeita myös hiilivuodon välttämiseen.

Hyvät käytännöt kv-ohjeissa

- Hiilivuoto on kasvihuonekaasupäästöjen tai -poistojen nettomuutos, joka johtuu hillintätoimesta, mutta tapahtuu kyseisen toimen rajojen ulkopuolella.
- Hiilivuodon arviointi tulisi tehdä tieteeseen perustuen ja konservatiivisesti.
- Hiilivuotoa arvioitaessa tulee määrittää, missä määrin epäsuorat vaikutukset, kuten vääristyneet kannustimet, rebound-vaikutukset tai "markkinoiden vuoto" (esim. metsäkadon vähentäminen yhdellä alueella voisi johtaa metsäkadon lisääntymiseen muilla alueilla) ovat olennaisia, ja jos ovat, miten ne otetaan huomioon.
- Tarvitaan selvitys siitä, miten hiilivuotoa minimoidaan esimerkiksi valitun laskentametodologian sääntöjen puitteissa.

Hiilivuoto voi vähentää hillintätoimen nettoilmastovaikutusta

Vapaaehtoisten ilmastotekojen ei tulisi aiheuttaa kasvihuonepäästöjen kasvua tai hiilinielun pienenemistä toisaalla eli toiminnan rajojen ulkopuolella.

Hiilivuoto ei ole relevantti kaikissa hillintätoimityypeissä, mutta erityisesti metsä- ja maankäyttösektorin hillintätoimissa sen riski tulee ottaa huomioon.

Esimerkiksi metsien kiertoajan pidentäminen tai metsän suojelu ei saisi aiheuttaa hakkuiden siirtymistä muualle.

Hillintätulosten minimikriteerit

Aitous, riippumaton todentaminen ja sertifiointi

EU-sääntelyssä

- EU:n sopimattomia kaupallisia menettelyjä koskevan direktiivin ei-sitovan soveltamisohjeen mukaan hiilenpoistoja koskevien väittämien tulee olla **aitoja**, luotettavia, läpinäkyviä, raportoitavia, valvottavia, **todennettavia**, uskottavia ja **sertifioituja**.
- Hiilenpoistojen sertifiointiehdotuksen mukaan riippumattoman osapuolen tulee **todentaa ja sertifioida** että poistot täyttävät kriteerit **komission hyväksymän sertifiointiohjelman** puitteissa.

Hyvät käytännöt kv-ohjeissa

- Vankka akkreditoitun kolmannen osapuolen toimesta tapahtuva todentaminen. Todentajan akkreditointi on tehty käytettävän sertifiointiohjelman hyväksymän todentajan ja/tai International Accreditation Forumin jäsenen toimesta (Suomessa FINAS).
- Hillintätulosten todentaminen niiden toteutumisen jälkeen (ex post) varmistaa, että päästövähennykset tai poistot ovat todella tapahtuneet, ennen kuin ilmastoyksiköt myönnetään ja niitä käytetään väittämiin.
- Sertifiointiohjelman on hallinnoitava tai käytettävä rekisteriä hillintätoimien ja yksiköiden yksilöimiseksi, kirjaamiseksi ja seuraamiseksi, jotta yksiköt voidaan tunnistaa turvallisesti ja yksiselitteisesti.

Vain aitoja, todennettuja ja sertifioituja hillintätuloksia tulisi käyttää ilmastoväittämiin

Aitous: Hyvien käytäntöjen mukaan hillintätulosten tulee edustaa todellisia, toteutuneita päästövähennyksiä tai hiilenpoistoja.

Riippumaton todentaminen: Hillintätoimet ja -tulokset on todennettava riippumattoman kolmannen osapuolen toimesta.

Sertifiointi: Hillintätulokset tulee sertifioida sertifiointiohjelman puitteissa. Ohjelmalla tulee olla tehokas hallinto, jolla varmistetaan läpinäkyvyys, vastuuvollisuus ja yksiköiden laatu.

Hillintätulosten minimikriteerit

Kaksoislaskennan välttäminen

EU-sääntelyssä

- Komission hiilenpoistojen sertifiointiehtotuksessa petokseksi luokitellaan tilanne, jossa samaa hillintätulosta vastaan myönnettäisiin useampi yksikkö saman sertifiointiohjelman puitteissa tai jos se olisi rekisteröity kahteen eri ohjelmaan.
- EU-lainsäädäntö ei tällä hetkellä mahdollista jäsenmaille vastaavien mukautusten tekemistä, mutta hiilenpoiston sertifiointiehtotuksessa sivutaan niiden mahdollista tarvetta tulevaisuudessa.

Hyvät käytännöt kv-ohjeissa

- Vältä kaksinkertaista liikkeellelaskua
 - Vältä hillintätoimen kaksinkertaista rekisteröintiä
 - Vältä epäsuoraa päällekkäisyyttä hillintätoimien välillä. Päällekkäisyyttä voi esiintyä esimerkiksi silloin, kun saman tuotteen tai palvelun tuotantoon ja/tai kulutukseen osallistuvat eri tahot vaativat yksiköitä samoista päästövähennyksistä tai poistoista.
- Vältä kaksinkertaista käyttöä
- Vältä kaksinkertaista hyväksilukua
 - Isäntämaan NDC:n kanssa
 - Velvoittavien kansallisten päästövähennysohjelmien kanssa.

Kaksoislaskentaa on kolmea eri tyyppiä, joita kaikkia tulisi välttää

Kaksinkertaisen liikkeellelaskun ja käytön välttäminen tarkoittaa, ettei samaa yksikköä lasketa liikkeelle esimerkiksi eri sertifiointiohjelmien kautta tai käytetä useampaan kertaan eri ostajien toimesta.

Kaksinkertaisen **hyväksiluvun** välttäminen tarkoittaa, ettei ilmastoyksikön perustana olevia hillintätuloksia hyväksi lueta useampaan kuin yhteen tavoitteeseen (esim. valtion ja ei-valtiollisen toimijan välillä).

Hillintätulosten minimikriteerit

Merkittävän haitan välttäminen (DNSH)

EU-sääntelyssä

- Merkittävän haitan välttämiseksi (DNSH) on EU-tasolla ohjeistusta ympäristötavoitteiden osalta esimerkiksi kestävän rahoituksen sääntelyä koskevassa taksonomia-asetuksessa.
- Tähän liittyvää sääntelyä on luvassa myös komission ehdottamassa yritysvastuulainsäädännössä, joka säätäisi yrityksille velvoitteita haitallisten ihmisoikeus- ja ympäristövaikutusten tunnistamiseen, ehkäisemiseen, lieventämiseen ja korjaamiseen.

Hyvät käytännöt kv-ohjeissa

- Hillintätoimen mahdolliset ympäristö- ja sosiaaliset riskit ja haitat tulee arvioida ja toteuttaa toimia mahdollisten riskien ja haittojen välttämiseksi, minimoimiseksi ja kompensoimiseksi.
- Hillintätoimen toteuttajan tulee kehittää ja toteuttaa ympäristö- ja sosiaalisten vaikutusten hallintasuunnitelma ja seurantajärjestelmä, ja raportoida mahdollisista riskeistä ja haitoista ja niiden hallintatoimista. Tämä tulisi myös todentaa.
- Hillintätoimen kehittäjän tulisi osallistaa paikallisyhteisöjä ja sidosryhmiä sekä hillintätoimen suunnittelussa että toimeenpanossa. Sidosryhmille tulisi antaa mahdollisuus kuulemiseen ja palautteen antamiseen.

Negatiiviset vaikutukset tulisi minimoida ja välttää

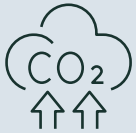
Hillintätoimessa tulisi minimoida ja mahdollisuuksien mukaan välttää kokonaan negatiivisten ympäristöllisten, taloudellisten tai sosiaalisten vaikutusten tuottaminen.

Hillintätoimi ei saa vaarantaa kestävään kehitykseen liittyviä arvoja, kuten luonnon monimuotoisuutta tai sosiaalisia ja kulttuurisia arvoja. Hillintätoimen ympäristö- ja sosiaaliset vaikutukset täytyy huomioida toimen suunnittelussa ja toimeenpanossa.

Hyvät käytännöt yksiköiden käyttäjille ja väittämien esittäjille

Kaikissa kohdissa on esitetty tämänhetkinen asiaan liittyvä EU-sääntely ja kansainväliset hyvät käytännöt

Omien päästöjen kattava ja luotettava laskenta (ml. arvoketjun epäsuorat päästöt eli Scope 3)

Omien päästövähennysten priorisointi, ilmastotavoite ja ilmastotiekartta (ml. arvoketjun epäsuorat päästöt eli Scope 3)

Laadukkaiden yksiköiden käyttö

Hyvien markkinointikäytäntöjen soveltaminen ja uskottavat väittämät

Läpinäkyvä, ymmärrettävä ja riittävän yksityiskohtainen raportointi

EU-ehdotus: Yleiset ympäristöväittämät (esim. hiilineutraalius) olisi **kiellettävä** aina, **kun erinomaista ympäristönsuojelullista tasoa ei ole osoitettu tai väittämää ei esitetä selvästi** ja helposti havaittavasti samassa välineessä, kuten samassa mainoksessa, tuotteen pakkauksessa tai verkkokaupassa.

Hyvät käytännöt väittämiä esittäjille (1/2)

Omien päästöjen kattava ja luotettava laskenta

Omien päästövähennysten priorisointi, ilmastotavoite ja ilmastotiekartta

Laadukkaiden yksiköiden käyttö

EU-sääntelyssä

- Yritysten kestävyysraportointi (kehitteillä)

- Yritysten kestävyysraportointi (kehitteillä)
- EU:n kuluttajasuojadirektiivin tulkintaohje

- Hiilenpoistojen sertifiointikehys (kehitteillä)
- Kuluttajasuojadirektiivin tulkintaohje ja päivitysehdotus (kehitteillä)
- Yritysvastuu (kehitteillä)

Hyvät käytännöt kv-ohjeissa

- Kaikki omat suorat ja epäsuorat (scope 1, 2 ja 3) päästöt laskettu kv. hyväksytyyn menetelmän tai standardin mukaisesti ja todennettu

- Kaikkien omien scope 1-3 päästöjen vähentäminen mahdollisimman paljon ja pian (paras käytäntö: 1,5 asteen mukaisesti yksityiskohtaisen tiekartan mukaisesti)

- Sertifiointiohjelmien sertifoimien ilmastoyksiköiden käyttäminen

Hyvät käytännöt väittämien esittäjille (2/2)

Hyvien markkinointikäytäntöjen soveltaminen ja uskottavat väittämät

EU-sääntelyssä

- Kuluttajansuojadirektiivi ja sen tulkintaohje sekä päivitysehdotus
- Hiilenpoistojen sertifiointikehys (kehitteillä)
- EU-hanke ympäristöväittämien perustelusta (kehitteillä)

Hyvät käytännöt kv-ohjeissa

- Väittämä on totuudenmukainen eikä johda harhaan: kumoutumisväittämä perustuu ilmastotavoitteet ylittäviin hillintätuloksiin, kansallinen ilmastotukiväittämä perustuu ilmastotavoitteisiin laskettaviin hillintätuloksiin

Läpinäkyvä, ymmärrettävä ja riittävän yksityiskohtainen raportointi

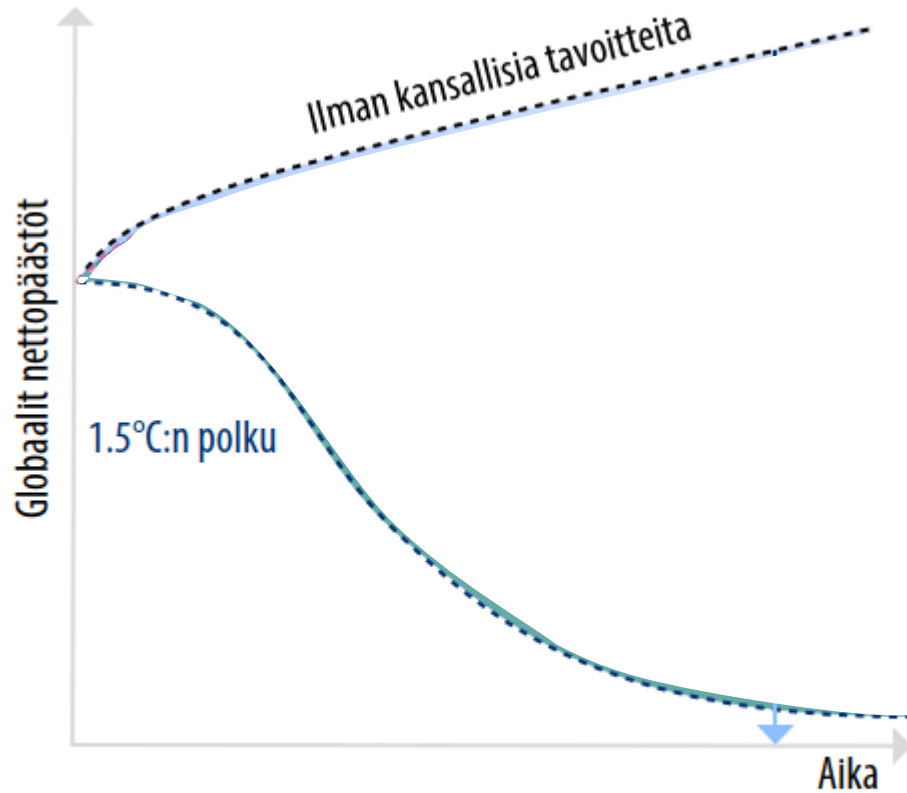
- Yritysten kestävyysraportointi (kehitteillä)
- Kestävän rahoituksen taksonomia (kehitteillä)
- Yritysvastuu (kehitteillä)

- Yksityiskohtaiset, selkeät, kattavat ja todennetut tiedot julkisesti saatavilla väittämien yhteydessä

EU-ehdotus

Yleiset ympäristöväittämät (esim. hiilineutraalius) olisi **kielletävä** aina, **kun erinomaista ympäristönsuojelullista tasoa ei ole osoitettu tai väittämää ei esitetä selvästi** ja helposti havaittavasti samassa välineessä, kuten samassa mainoksessa, tuotteen pakkauksessa tai verkkokaupassa.

Kaksinkertaisen hyväksiluvun välttäminen väittämällä

Ilmastoyksiköiden vapaaehtoiseen käyttöön liittyvät väittämät

Sertifioitu ilmastoyksikkö

Lasketaanko yksikön hillintätulos kansallisten ilmastotavoitteiden seurantaan ja tilinpitoon?

Kyllä tai emme tiedä

Ei

Kansallinen ilmastotukiväittäjä

Esim. "Olemme hankkineet ilmastoyksiköitä, jotka tukevat Suomen hiilineutraaliustavoitetta"

Kumoutumisväittäjä

Esim. "Olemme kumonneet lentojemme päästöt"

Onko kohteen koko hiilijalanjälki katettu yksiköillä?

Kyllä

Hiilineutraaliusväittäjä

Esim. "Olemme hiilineutraali yritys"

"Kompensaatiota" tai "päästöjen hyvitystä" ei suositella käytettävän väittämänä, koska se voidaan ymmärtää eri tavoin. Sillä voidaan tarkoittaa esim. ilmastovaikutusta, joka lasketaan kansallisiin tavoitteisiin tai ylittää ne.

Mitä kuluttajan tulee tietää ilmastoväittämistä?

01

Väittämän tulee olla **totuudenmukainen**, eli sen takana tulee olla aitoja tekoja ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi.

02

Ilmastoväittämien yhteydessä organisaation tulee **noudattaa hyviä markkinointikäytäntöjä** ja kertoa selkeästi ja läpinäkyvästi mitä väittäminen tarkoittaa ja mihin se perustuu.

03

Ilmastoväittämät ovat **vain osa organisaatioiden vastuullisuustyötä**, eivätkä välttämättä kerro koko totuutta organisaation kestävyydestä tai vastuullisuudesta.

Kuluttajille suunnatun markkinoinnin lainmukaisuutta **valvoo kuluttaja-asiamies**, joka on itsenäinen viranomainen ja toimii Kilpailu- ja kuluttajavirastossa

Mitä tietoja väittämiä tukena tulisi olla?

Ainakin nämä tulisi kertoa

1. Mitä organisaatio **tekee vähentääkseen päästöjä**? Mitä se tekee nyt ja mitä se suunnittelee tekevänsä päästöjen vähentämiseksi? Miten organisaatio varmistaa, että yksiköiden osto ei viivästy tai syrjäytä omia päästövähennyksiä?
2. Kuinka **paljon yksiköitä on ostettu**, ja **mistä hillintätoimista**? Miten yksiköiden laatu on varmistettu?
3. Mitkä ovat **organisaation kokonaispäästöt**, ja **kuinka suuri osuus päästöistä on katettu yksiköiden ostolla**? Minkä tai kenen päästöjä yksiköiden määrä vastaa?
4. Mitä muuta organisaatio tekee kestävyuden osalta, ja **kuinka suuri merkitys ilmastolla on** organisaation toiminnassa?

Organisaatioiden ilmastoväittämiä tukena tulisi aina olla **tieto siitä, mistä löytyvät perusteet** ilmastoväittämälle. Nämä tiedot voidaan esittää esimerkiksi jo suoraan pakkauksessa tai yrityksen nettisivuilla.

Nopeasti kehittyvällä alalla toimijoiden yhteistyö on avainasemassa.

Yhteinen kehitystyö ja viestintä olisivat tärkeitä käytäntöjen testaamiselle.

Ohjeistusten lisäksi EU on ehdottamassa sääntelyä mm. hiilineutraaliusväittämien käyttöön ja hiilenpoistojen sertifiointiin.

Suomessa kompensointisanan käyttö on ollut kirjavaa. Sen käyttöä ei suositella tämän epäselvyyden takia.

Tällä hetkellä suomalaistoimijat voivat tuottaa ilmastoyksiköitä vain itsenäisten sertifiointiohjelmien puitteissa.

Hiilineutraaliusväittämien kohdalla ostettujen yksiköiden määrä tulisi kattaa kohteen koko hiilijalanjäljen (ml. Scope 3).

HYVÄT KÄYTÄNNÖT

Ilmastoyksiköiden tuottamiseen on olemassa vakiintuneet minimikriteerit.

Ilmastoyksiköihin perustuvien ilmastoväittämien tulee perustua sertifoitujen ilmastoyksiköiden käyttöön.

Kansainväliset standardit todentavat ja sertifioivat yksiköitä näitä kriteereitä soveltaen.

Väittämän tulee selkeästi kertoa, kumotaanko yksiköillä omia päästöjä vai tuetaanko kansallisten tavoitteiden saavuttamista.

Yksiköiden käyttö on vain yksi tapa tukea ilmastotoimia

Myös muita ilmastotekoja voi, ja on tarpeen tukea, esimerkiksi rahoittamalla lyhytkestoisia, vaikeasti mitattavia tai vasta tulevaisuudessa tapahtuvia päästövähennyksiä tai hiilenpoistoja, sekä ilmastotekoja vauhdittavaa tutkimus- ja kehitystyötä.

01

Ilmatoon liittyvien markkinoitiväittämien valvonnan tehostamisen mahdollisuudet

Opasta voitaneen parhaiten hyödyntää **ohjaavana aineistona ainakin ennaltaehkäisevässä neuvontatyössä**. Mikäli toimijat toimivat oma-aloitteisesti hyvien käytäntöjen mukaan, voi se jo itsessään lisätä ilmastoväittämien selkeyttä.

Mikäli oppaalla ei ole juridista sitovuutta, ei hyvien käytäntöjen noudattamista voida kuitenkaan edellyttää tai valvoa.

02

Minimikriteerien ja väittämien arvioiminen, rekisterit ja ilmastomerkit

Kumoutumis- ja ilmastotukiväittämiin tulee käyttää **sertifioituja ilmastoyksiköitä**, jotka on kirjattu rekisteriin. **Rekisterin tiedot** auttavat toimijoita tunnistamaan soveltuvat yksiköt.

Mahdollista kansallista sertifiointiohjelmaa, rekisteriä tai ilmastomerkkiä harkittaessa tulisi toteuttaa erillinen selvitys niiden oikeudellisista vaikutuksista ja miten valvonta ja hyväksyntä voitaisiin järjestää.

03

Organisaatioiden sitoutuminen hyvien käytäntöjen käyttöönottoon

Nopeasti kehittyvällä alalla on tärkeää **keskeisten toimijoiden välinen yhteistyö**.

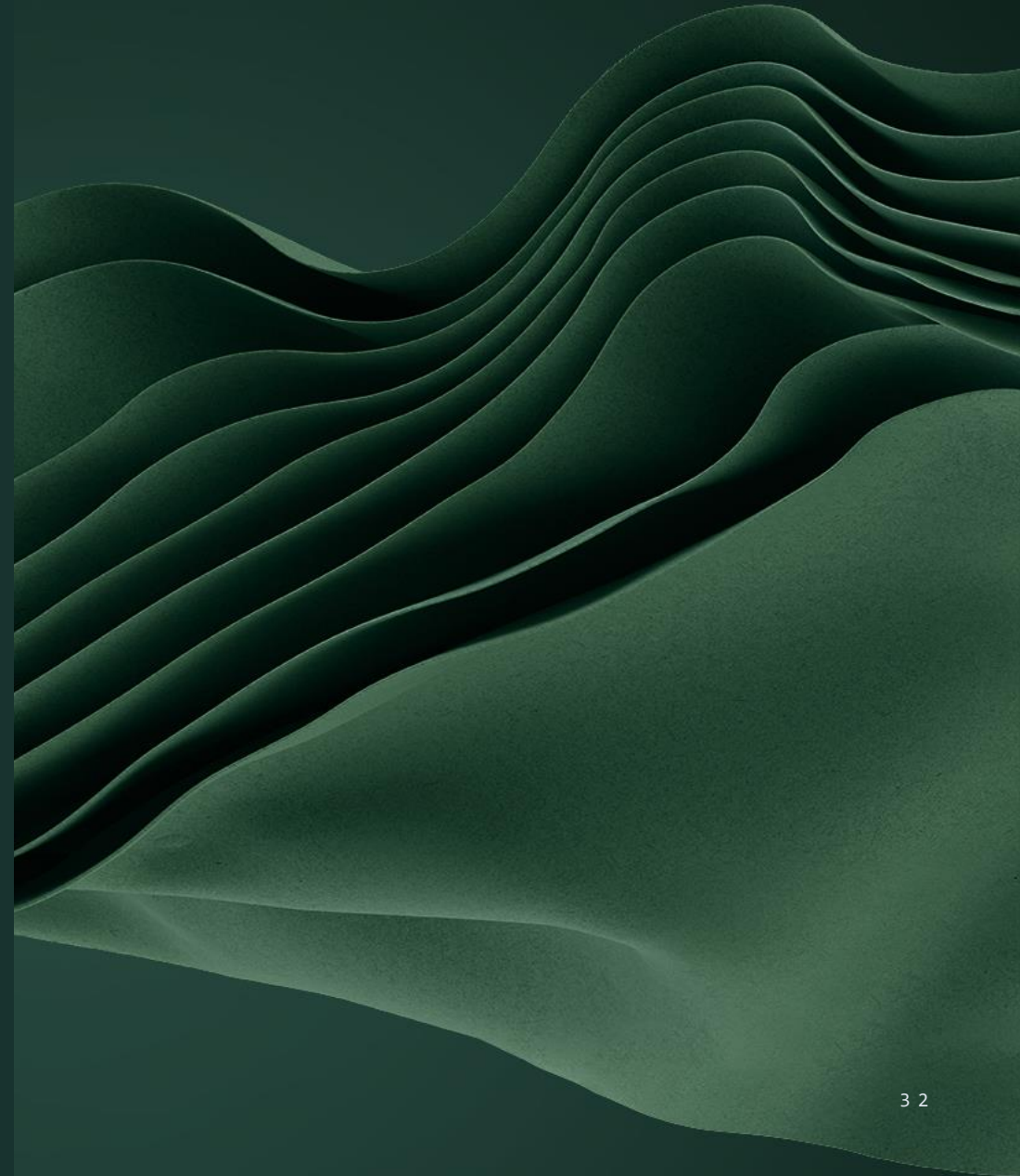
Siirtymävaiheessa organisaatiot voisivat **sitoutua hyvien käytäntöjen kehitystyöhön ja aktiiviseen viestintään**, uuden sääntelyn testaamiseen ja kehittämiseen, sekä kokemusten jakamiseen. Laaja sitoutuminen voi tehdä kansainväliset hyvät käytännöt tutummiksi suomalaisille.

Työ jatkuu: VN TEAS -hanke Vapaaehtoisten ilmastotoimien kehittyvä kansainvälinen viitekehys (03/2023 – 09/2024)

- Valtioneuvoston rahoittamassa maaliskuussa 2023 alkavassa ja 1,5 vuotta kestävässä hankkeessa tullaakin selvittämään, miten kansallista lainsäädäntöä, ohjeistuksia ja kasvihuonekaasupäästöjen raportointia tulisi päivittää pidemmällä aikavälillä sekä kansainvälisten sääntelykehikon muutoksien vaikutuksia kansallisiin päästövähennyksiin, kuluttajansuojaan ja yritysten toimintaedellytyksiin
- Hankkeen toteuttajina Gaia Consulting Oy, Pellervon taloustutkimus PTT, Perspectives Climate Group GmbH, Laininen Law
- Hankkeessa tulossa sidosryhmätyöpajoja, kansainvälinen asiantuntijapaneeli, julkinen raportti ja policy brief
- <https://tietokayttoon.fi/-/vapaaehtoisten-ilmastotoimien-kehittyva-kansainvalinen-viitekehys>

Kysymyksiä ja keskustelua

Kiitos!

Ota yhteyttä:
anna.laine@gaia.fi